

RAD DRUŠTVA TIJEKOM 1989. GODINE

Tijekom 1989. godine Predsjedništvo Društva svojih 39 sastanaka održalo je svakog ponedjeljka, osim u srpnju i kolovozu, i to u prostorijama društva "Marjan" ili u jugoistočnoj kuli Dioklecijanove palače. Razlog tome su neupotrebljive vlastite prostorije kojima se još od 1986. g. zbog dotrajalosti ne služimo, a zbog nedostatka financijskih sredstava propadaju sve više. Usprkos tome Društvo je i dalje nastavilo aktivno raditi.

PREDAVANJA

Organiziranjem predavanja Društvo nastoji obavijestiti širi krug građana o poznatim i manje poznatim povijesnim događajima, znamenitim ličnostima i vrijednim spomenicima, pa su priređena ova predavanja:

- 12.1. prof. Uroš Pasini: Je li Odisej ulazio u Jadran?
- 17.2. prof. dr. Ljubo Boban: Građanske stranke u politici ZAVNOH-a (u povodu 45. obljetnice osnutka ZAVNOH-a)
- 31.3. prof. Perislav Petrić: Žnjan i pozdrav splitskom težaku (s književnim prilogima Sonje Senjanović i Ljube Plenkovića)
- 25.4. prof. Tonči Burić: Nova arheološka istraživanja na Sv. Jurju na Putalju
- 14.11. prof. Perislav Petrić: Stare splitske bratovštine.

IZLETI

I ove godine Društvo je organiziralo nekoliko izleta da bi se što bolje upoznalo naše raznoliko i bogato kulturno nasljeđe:

- 15.4. Omiš-Lovreć-Imotski (stručni vodič: Perislav Petrić, vođa puta: Frane Senjanović)
- 23.-27.5. Venecija-Padova-Mantova-Verona (posjet grobu Marina Držića u Veneciji)
- 17.6. Vrgorac-Ljubuški-Međugorje (stručni vodič: Mirko Sladić, vođa puta Mihovil Gattin)
- 2.-12.7. Iž-Veliki-Kornati (organiz. "INA-OCI" Zagreb)
- 15.10. Biskupija-Vrlika-Sinj (stručni vodič: Josip Posedel, vođa puta: Frane Senjanović)
- 5.11. Makarska-Zaostrog (stručni vodiči: Ivna Bućan, fra Aleksandar Ribičić i fra Karlo Jurišić; vođa puta: Frane Senjanović)

PROSLAVA DANA DRUŠTVA

1975. g. Društvo je odredilo da 22. travnja slavi kao svoj Dan u spomen na Marka Marulića Splicanina koji je dovršenjem svoje "Judite" označio početak književnosti na hrvatskom jeziku.

Od 1975. svake godine Društvo polaže vijence na grob i spomenik Marka Marulića. Ove godine prigodnu riječ je održao član Predsjedništva Ivo Donadini, a nekoliko prigodnih recitacija učenice Centra za odgoj i obrazovanje u kemijsko-prehrambenoj industriji iz Splita. Svečana akademija tom prilikom održana je u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu 14. lipnja. Nakon pozdravne riječi predsjednika Društva Josip Posedel je održao kratko predavanje o profesorima Klasične gimnazije u Splitu - Josipu Baraču i Humbertu Girometti, a glumica Bruna Bebić je čitala odlomak iz nekrologa Humbertu Girometti dr. Filipa Marušića i Epitaf Mladenu III. Šubiću u prijevodu Josipa Barača. Pošto je učenica Edita Srdanović pročitala "Prevrat u sutonu" Ante Cettinea, uslijedio je muzički dio programa u kojemu su nastupili mladi talenti Muzičkog obrazovnog centra "Josip Hatze" - Sunčana Tušek (cello) i Mislava Mikelić (violina) te izvodili djela Saint-Saensa, Regera, Paganinija i Krežme. Nakraj izvanredno uspjela i posječena svečane akademije nastupili su operni pjevač Ratomir Klišković arijama iz opere "Adel i Mara" i muški zbor RKUD "Brodosplit" pod ravnanjem maestra Vladimira Sunka.

IZDAVAČKA DJELATNOST

Izuzetno bogat devetnaesti broj časopisa "Kulturna baština" svojih 316 stranica posvećuje povijesnoj jezgri Splita koju je UNESCO zaštitio i proglasio spomenikom nulte kategorije, a koja usprkos tome nebrigom grada svakim danom sve više nepovratno propada. Nakon članaka o objektima i manje poznatim vrijednim detaljima u povijesnoj jezgri slijede oni koji obrađuju teme o aktualnim zahvatima i planovima za njeno uređenje, te tematski osvrti i ocjene. Time je i naše Društvo perom istaknutih stručnjaka i autora ovih članaka željelo pridonijeti boljem upoznavanju, shvaćanju problema i revitalizaciji Dioklecijanove palače i srednjovjekovnog grada. Kao i obično na kraju časopisa je izvještaj o radu Društva, te izbor iz bibliografije materijalne kulture Splita za 1988. godinu.

Tiskanje "Kulturne baštine" br. 19 završeno je u prosincu u nakladi od 800 primjeraka. Kao i prije ono ne bi bilo moguće da je izostala dotacija SIZ-a u oblasti kulture općine Split i SIZ-a za znanost SRH iz Zagreba, te financijska pomoć sljedećih poduzeća:

Brodograđevna industrija "Split", "Dalma" export-import Split, Dom zdravlja "Dr. Petar Vitezica" Split, "INA Commerz" Zagreb, "Montana" München, "RMN Export-Import" München, "Slovenijales" Ljubljana Poslovnica Split, "Splitska banka" Split.

Zbog toga svima još jednom iskreno zahvaljujemo.

Inicijativom mladih članova Društva, izdavačka djelatnost Društva obogaćena je tiskanjem glasnika "Baština" kojemu je svrha da tromjesečno informira članstvo i sve zainteresirane o radu i planovima Društva. Prvi broj Glasnika izašao je u lipnju na četiri stranice sa člancima o raspravi o nacrtu PUP-a povijesne jezgre Splita, prostorijama Društva, izletima, Danu Društva, radu omladinske grupe, imenovanju ulica i trgova u Splitu i inicijativi ovog Društva i društva "Marjan" da se obnovi crkvice Sv. Mikule na Marjanu.

IMENOVANJE ULICA

Posredstvom svoje Komisije za spomen obilježja i imena ulica i trgova, Društvo je nastavilo sudjelovati u radu istoimene Komisije Skupštine općine Split kojoj je 9. svibnja uputilo prijedloge za nazive ulica u novim dijelovima Splita prema prioritetu važnosti za naš grad. Predložili smo imena ovih istaknutih ličnosti: Milan Begović (književnik), Josip Barač (profesor, publicist i književnik), Lujo Marun (arheolog), Ante Bezić (građitelj i crtač), Lovre Katić (povjesničar), Pavao Bilinić (kipar i klesar), Mihovil Abramić (arheolog), Vjekoslav Parač (slikar), Ivan Rendić (kipar), Branislav Dešković (kipar), Julije Klović (minijaturist), Ante Katunarić (slikar) i Juraj Kolombatović (zoolog).

PROVEDBENI URBANISTIČKI PLAN POVIJESNE JEZGRE SPLITA

U okviru javnog uvida i rasprave o nacrtu PUP-a povijesne jezgre Splita održan je 20. ožujka sastanak predstavnika Urbanističkog zavoda Dalmacije i Predsjedništva Društva. Tada je arh. Desa Ora Čečuk kao odgovorni planer izvijestila o radu stručnog tima na izradi Plana, te o rješenjima koje ono predlaže za revitalizaciju povijesne jezgre. Na osnovu toga Društvo je Izvršnom vijeću Skupštine općine Split uputilo svoje primjedbe na planirana rješenja koja je predsjednik Stanko Piplović sažeo u članku objavljenom u glasniku "Baština" br. 1/1989. Ona se odnose na "nedorečenu koncepciju iskorištenja i prostornog oblikovanja" poslovno-trgovačkog centra na Obrovu, ribarnice, eventualne ljetne pozornice na bedemu iza Muzeja Revolucije, jugoistočnog dijela Palače, mletačkog kaštela i rekonstrukciju kule, zgrade Lučke kapetanije, Turističke palače i hrama sv. Save.

Zajedno s predstavnicima Društva arhitekata, predsjednik Društva sudjelovao je 4. travnja u dvosatnoj emisiji Radio-Splita posvećenoj ovoj temi, te 24. travnja sekcijskoj raspravi o PUP-u povijesne jezgre u organizaciji OK SSRNH Split.

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN SPLITA

10. travnja održan je sastanak Predsjedništva Društva sa predstavnicima Urbanističkog zavoda Dalmacije o GUP-u Splita na kojemu se razgovaralo o problemima određenih dijelova grada, planovima i prijedlozima za njihovo rješavanje. Predsjedništvo je izrazilo želju da, ako bude formirana vanjska suradnička grupa pri timu koji radi na GUP-u, u njoj budu zastupljeni i predstavnici našeg Društva.

PRIPREMANJE ZNANSTVENOG SKUPA "ŠIDAKOVI DANI"

U suradnji sa Savezom povijesnih društava Hrvatske Društvo je započelo s pripremama za organizaciju znanstvenog skupa posvećenog istaknutom povjesničaru Jaroslavu Šidaku (1903.-1986.) Prvi dio Skupa (u organizaciji Povijesnog društva Zadar) o temi "Agrarni odnosi u prošlosti Dalmacije" bit će održan 17. svibnja 1990. u Zadru, a drugi dio o temi "Prosvjetne i obrazovne ustanove u prošlosti Dalmacije" 18. svibnja 1990. u Splitu. Stoga su već poslani pozivi istaknutim stručnjacima ovog područja da svojim referatima sudjeluju u radu Skupa.

INICIJATIVA ZA OBILJEŽAVANJE 290. GODINA OSNUTKA SJEMENIŠTA KLASIČNE GIMNAZIJE U SPLITU

Budući da se 1990. godine navršava 290 godina od osnivanja Sjemeništa tj. Klasične gimnazije, Društvo je predložilo da se ova značajna obljetnica prigodno obilježi i pozvalo na suradnju u organizaciji strukture Skupštine općine Split, Nadbiskupskog ordinarijata, SIZ-a u oblasti kulture općine Split, Zajednice usmjerenog obrazovanja općine Split, RSIZ-a usmjerenog obrazovanje SRH, CODKO-a "Natko Nodilo" Split, Književnog kruga, Historijskog arhiva i OK SSRNH Split. Prijedlog je s oduševljenjem prihvaćen, pa su i pripreme već započele.

RAD OMLADINSKE GRUPE

U radu s učenicima osnovnih škola grupa je ostvarila suradnju s OŠ "Boban Martin" iz Solina i "Veljko Vlahović" iz Splita. Nakon postavljanja izložbe fotografija o antičkoj Saloni u prostorijama škole, članovi grupe proveli su učenike povijesne grupe i ostale zainteresirane po građevinama antičke Salone i na njima prilagođen način objasnili nastanak i značenja svakog. Učenici i nastavnici pokazali su interes za ovakav oblik suradnje i izrazili spremnost da trajno uređuju određene objekte. U listopadu su učenicima OŠ "Veljko Vlaho-

vič" došli u posjet učenici OŠ "I. G. Kovačić" iz Osijeka koje su članovi grupe proveli kroz Dioklecijanovu palaču, Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, antičku Salonu i Trogir.

Prošle godine započeta suradnja sa CODKO "Natko Nodilo" Split nastavljena je i ove godine. Grupi prijatelja kulturne baštine Centra bio je ponuđen program rada koji se sastojao od izrade seminarskih radova učenika o spomeničkoj baštini Splita i okolice, te obilaženja tih spomenika. Učenici su uspješno napisali seminarski rad "Romaničke i predromaničke palače u Splitu i Trogiru" i uz stručno vodstvo člana Predsjedništva prof. Josipa Posedela razgledali te objekte. Obaveznu stručnu praksu dvadesetak učenika ovog Centra odradilo je u Salonu uz pomoć omladinske grupe Društva, pod nadzorom stručnjaka Arheološkog muzeja iz Splita (praksa se sastojala od upoznavanja i čišćenja objekata antičke Salone).

Smatrajući da će izgradnja sportskog kompleksa "Jadran-Koteks" na Zvončacu narušiti prirodni i spomenički integritet Sustipana, grupa je uputila oštar protest investitoru i općinskim strukturama i time se pridružila "Zelenoj akciji" koja je također reagirala u vezi s ovom izgradnjom.

Osim navedenog, grupa je, kao što je već spomenuto u prošlom broju, u toku siječnja i veljače kompletno numerički obradila podatke ankete "Dioklecijanova palača - anno domini 1988."

OSTALE AKTIVNOSTI

U javnu raspravu o amandmanu na Ustav koji se odnosi na jezik u SR Hrvatskoj uključilo se i naše Društvo. Argumentiran stav Društva da postojeću odredbu o jeziku ne treba mijenjati upućen je OK SSRNH Split.

Društvo je svojim prijedlozima reagiralo i na izradu Programa prethodnih radnji za javnu rasvjetu povijesne jezgre Splita što će ga financirati Skupština općine Split, Turistički savez općine Split, "Elektrodalmacija" i SIZ komunalnih djelatnosti općine Split. Stav je Društva da bi prilikom izrade ovog programa trebalo voditi brigu o osvjetljenosti povijesne jezgre u prošlosti od uvođenja petrolejskih svjetiljki do njihove zamjene plinskim i električnim. Također bi bilo potrebno utvrditi i sistem njihovog postavljanja po ulicama i trgovima, te tipove rasvjetnih tijela. Sigurno da bi bez uzimanja u obzir ovih komponenti konačni program bio okrnjen.

Osim što Društvo djeluje kao asocijacija Saveza povijesnih društava Hrvatske, od 20. lipnja Odlukom Skupštine SIZ-a znanosti SRH iz Zagreba našem Društvu je priznat status znanstvenog društva, te shodno tome ova ustanova sufinancira rad i djelatnost Društva iz tog područja.

Za dugogodišnji uspješan i savjestan rad u Predsjedništvu Društva članovima Mihovilu Gattinu i Anti Turku dodijeljene su plakete SSRNH Split na svečanosti upriličenoj 27. studenog u Hrvatskom narodnom kazalištu u Splitu.

Dajana Šaškor